

# გამოსაყენებელი სამართლის განსაზღვრისას დამახასიათებელი სახელშეკრულებო ვალდებულების შემსრულებელი მხარის როლი საქართველოს კერძო სამართალში რომი I რეგულაციის მიხედვით

ნიკოლოზ ნებულიშვილი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტის დოქტორანტი

დღესდღეობით, საერთაშორისო ეკონომიკური ტრანზაქციები ავტომატიზირებულია. კერძოდ, ხშირად მხარეები შედიან კერძოსამართლებრივ ურთიერთობებში ისე, რომ არ ითვალისწინებენ ისეთ მნიშვნელოვან პირობებს, როგორიცაა გამოსაყენებელი სამართალი. აღნიშნულზე შეუთანხმებლობა კი, დავის წარმოშობის შემთხვევაში, აჩენს აუცილებლობას მოიძებნოს, თუ რომელი ქვეყნის სამართალი დაარეგულირებს მხარეთა შორის არსებულ სადავო ურთიერთობას.

გამოსაყენებელი სამართლის განსაზღვრა კი არც ისე მარტივია, როგორც ეს შეიძლება ერთი შეხედვით ჩანდეს, რადგან არსებობს რიგი ფაქტორები, რამაც შეიძლება განსაკუთრებული როლი ითამაშოს სამართლის განსაზღვრის ნაწილში. მოსამართლეებს აკისრიათ უმნიშვნელოვანესი როლი, მართებულად შეარჩიონ გამოსაყენებელი სამართალი და ზედმიწევნით დასაბუთებულად დაუქვემდებარონ აღნიშნული მოდავე მხარეთა შორის არსებულ ურთიერთობას, რათა არ დაირღვეს მხარეთა თანასწორობა.

მიუხედავად იმისა, რომ საქართველოს კანონმდებლობა, კერძოდ, საერთაშორისო კერძო სამართლის შესახებ საქართველოს კანონის 36-ე მუხლი ითვალისწინებს სამართლის გამოყენების საკითხს, როდესაც მხარეებს არ აურჩევიათ რომელიმე ქვეყნის სამართალი, აღნიშნული ნორმა არ გვთავაზობს, უფრო სწორად, ვერც შემოგვთავაზებს საკითხის აბსოლუტური გადაწყვეტის მექანიზმს. შესაბამისად, მხოლოდ სამართლებრივი რეგულირება არასაკმარისი საფუძველია გამოსაყენებელი სამართლის განსაზღვრისას.

მართალია, საქართველოს სასამართლო პრაქტიკა საერთაშორისო კერძოსამართლებრივ ურთიერთობებში გამოსაყენებელი სამართლის განსაზღვრის ნაწილში მწირია, თუმცა მისი აქტუალობა დროთა განმავლობაში იზრდება, რაც განპირობებულია საქართველოში საერთაშორისო კერძოსამართლებრივი ტრანზაქციების ყოველდღიური მატებით, მით უფრო, ინტერნეტ მობილობის პირობებში, როდესაც ელექტრონულად დღის განმავლობაში საერთაშორისო ხასიათის მატარებელი უამრავი ტიპის ხელშეკრულება ფორმდება. შეუქცევადი დინამიკა კი პირდაპირპროპორციულად ზრდის განსახილველ საკითხთა რაოდენობას, რაც პრაქტიკაში არ არსებობდა. სწორედ მზარდი და, ამავდროულად, მუდმივი მოძრაობა არის ერთ-ერთი ძირითადი ასპექტი, რაც ცვლილებებს საჭიროებს საკითხების შესწავლის თვალსაზრისით. მათ შორის, განსახილველი საკითხის შესწავლაც ხდება დღევანდელ ცვლილებებთან ერთობლიობაში რომი I რეგულაციის მე-4 მუხლის დისპოზიციის შესაბამისად, განსხვავებულ ჭრილში, რაც, თავის მხრივ, წარმოშობს არაერთ ახალ განსახილველ საკითხს, რომელთა გადაჭრის საუკეთესო გზების მოძიება მიმდინარე საერთაშორისო პრაქტიკის მთავარი ამოცანაა.

**საკვანძო სიტყვები:** რეგულაცია, კონვენცია, დამახასიათებელი სახელშეკრულებო ვალდებულება.

## 1. შესავალი

შეკითხვა, თუ რა არის მიზეზი იმისა, რომ მხარეებს ხელშეკრულებით სამართალი არ გა-

ნუსაზღვრავთ ან უბრალოდ ვერ შეთანხმდნენ, თუ რომელი ქვეყნის სამართალი დაარეგულირებს მათ შორის არსებულ ურთიერთობას, საკმაოდ აქტუალურია. აღსანიშნავია, რომ პრაქ-

ტიკაში, ხშირ შემთხვევაში, მხარეები ვერ თანხმდებიან ერთ კონკრეტულ სამართალზე, ვინაიდან, ორივე მხარეს სურს განსაზღვროს თავისი ქვეყნის სამართალი ხელშეკრულებაში. არის ისეთი შემთხვევებიც, როდესაც მხარეებმა არც იცინ, რომ მათ უფლება აქვთ ხელშეკრულებით განსაზღვრონ მოქმედი სამართალი. ზოგიერთ შემთხვევაში კი მოქმედი სამართალი უბრალოდ ძალადაკარგულია. ამგვარ და მსგავს სიტუაციებში გვჭირდება კანონმა დაარეგულიროს მხარეთა შორის არსებული კერძოსამართლებრივი ურთიერთობა და მიუსადაგოს მას შესაბამისი გამოსაყენებელი სამართალი.

საერთაშორისო კერძო სამართლის შესახებ საქართველოს კანონის 36-ე მუხლი და რომი I რეგულაციის მე-4 მუხლი შეეხება სამართლის განსაზღვრის საკითხს მხარეთა მიერ აღნიშნულზე შეუთანხმებლობის პირობებში, თუმცა წინამდებარე მუხლები არ წარმოადგენს მხარეთათვის ე.წ. „ფორმულას“, თუ რომელი სამართალი დაარეგულირებს მათ შორის არსებულ სახელშეკრულებო ურთიერთობას. გამომდინარე აქედან, სასამართლო ხელმძღვანელობს რა კანონმდებლობის, სხვადასხვა სამართლებრივი თეორიის, სასამართლო პრაქტიკის საფუძველზე ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში წყვეტს, თუ რომელი ქვეყნის კანონმდებლობა მიესადაგება ხელშეკრულები მხარეების დავის გადაწყვეტას.

საერთაშორისო კერძო სამართლის შესახებ საქართველოს კანონის 36-ე მუხლის პირველ ნაწილში ვკითხულობთ: „თუ მხარეებს არ აურჩევიათ რომელიმე ქვეყნის სამართალი, ხელშეკრულება დაექვემდებარება მასთან ყველაზე მჭიდროდ დაკავშირებული ქვეყნის სამართალს. ივარაუდება, რომ ხელშეკრულება ყველაზე მჭიდროდაა დაკავშირებული იმ ქვეყანასთან, სადაც მხარეს, რომელსაც დამახასიათებელი სახელშეკრულებო ვალდებულება უნდა შეესრულებინა, ხელშეკრულების დადებისას ჰქონდა ჩვეულებრივი ადგილსამყოფელი ან ადმინისტრაციის რეზიდენცია“.<sup>1</sup>

რომი I რეგულაციის მე-4 მუხლის მე-2 პუნქტი კი ადგენს, რომ, თუ ხელშეკრულება არ არის

გათვალისწინებული რეგულაციის 4(1) პუნქტით, (რომელიც განსაზღვრავს 8 ტიპის ხელშეკრულებისთვის გამოსაყენებელ სამართალს) ან/და თუ ხელშეკრულება მოიცავს ორ ან ორზე მეტი ტიპის ელემენტს, ხელშეკრულება დაექვემდებარება იმ ქვეყნის კანონმდებლობას, სადაც მხარეს, რომელიც ასრულებს დამახასიათებელ სახელშეკრულებო ვალდებულებას აქვს მუდმივი ადგილსამყოფელი<sup>2</sup>.

აღნიშნული მუხლების სიტყვასიტყვითი განმარტებით დგინდება, რომ გამოსაყენებელი სამართლის განსაზღვრის აუცილებელი წინაპირობაა დადგინდეს:

(1) რომელი ქვეყნის სამართალია ყველაზე მჭიდროდ დაკავშირებული მხარეთა შორის არსებულ ურთიერთობასთან;

(2) რა ჩაითვლება დამახასიათებელ სახელშეკრულებო ვალდებულებად;

(3) ვინ არის დამახასიათებელი სახელშეკრულებო ვალდებულების შემსრულებელი მხარე;

(4) რა ჩაითვლება მხარის მუდმივ ადგილსამყოფელად ან ადმინისტრაციის რეზიდენციად.

### **სტატიის საგანი**

სტატიის საგანი არის განისაზღვროს, რა ჩაითვლება დამახასიათებელ სახელშეკრულებო ვალდებულებად, ვინ ასრულებს ასეთ ვალდებულებას და რა დანიშნულება აქვს საერთაშორისო კერძოსამართლებრივ სახელშეკრულებო ურთიერთობაში, როდესაც მხარეებს ხელშეკრულებით გამოსაყენებელი სამართალი არ განუსაზღვრავთ.

### **საკითხის აქტუალობა**

დამახასიათებელი სახელშეკრულებო ვალდებულების შემსრულებელ მხარეს, როგორც საქართველოს, ასევე საერთაშორისო კანონმდებლობის მიხედვით, ენიჭება ძირითადი მნიშვნელობა გამოსაყენებელი სამართლის დადგენის თვალსაზრისით, ვინაიდან, სწორედ დამახასიათებელი სახელშეკრულებო ვალდებულება განსაზღვრავს იმ მჭიდრო კავშირს ხელშეკრულებასთან და ადგენს ხელშეკრულების „სიმძიმის

<sup>1</sup> იხ. „საერთაშორისო კერძო სამართლის შესახებ“ საქართველოს კანონი, 36-ე მუხლი, 1-ლი პუნქტი.

<sup>2</sup> იხ. რომი I რეგულაცია, მე-4 მუხლი, 1-ლი პუნქტი.

ცენტრს“, რასაც შემდეგ გავყავართ გამოსაყენებელი სამართლის განსაზღვრის ეფექტურ მეთოდზე.

### სტატიის მიზანი:

სტატიის ძირითადი მიზანი განსახილველი საკითხის შესწავლაა სხვადასხვა ტიპის ხელშეკრულების საფუძველზე, დამახასიათებელი სახელშეკრულებო ვალდებულების თეორიული და პრაქტიკული ასპექტების ანალიზი, მსგავსება-/განსხვავებების წარმოჩენა საერთაშორისო კანონმდებლობის საფუძველზე დაგვეხმარება იმ ძირითადი პრობლემური საკითხების გადაჭრის გზების ძიებაში, რომლებიც შესაძლებელია დამახასიათებელი სახელშეკრულებო ვალდებულების შესრულების და შემსრულებელი მხარის განსაზღვრის დროს შეგვხვდეს.

### სტატიის სტრუქტურა:

სტატიის სტრუქტურა ითვალისწინებს აბსტრაქტს, შესავალს, სტატიის ძირითად სამსჯელო ნაწილს, რაც მოიცავს დამახასიათებელი სახელშეკრულებო ვალდებულების და ასეთი ვალდებულების შემსრულებელი მხარის ასპექტებზე მსჯელობას. დაბოლოს, დაკვნის სახით, ხდება საკითხის შეჯამება.

### გამოყენებული კვლევის მეთოდები:

სტატიის ძირითადი ნაწილი დაფუძნებულია დოქტრინარულ, შედარებით-სამართლებრივ და ე.წ. „Case study“ მეთოდზე. ამავდროულად, პროექტირებადი და პროგნოზირებადი სამართლებრივი კვლევის მეთოდი, გარკვეულწილად გათვალისწინებულია სტატიაში, რადგან დამახასიათებელი სახელშეკრულებო ვალდებულების განსხვავებული ინტერპრეტაციით გამოყენების შესაძლებლობა არსებობს, რაც აჩენს რისკს ავირჩიოთ ის ინტერპრეტაცია რომელიც არ მიესადაგება კონკრეტულ შემთხვევას კონკრეტული საკითხის განხილვისას. შეგროვების მეთოდი გამოყენებულია ინფორმაციის მოძიების თვალსაზრისით, რაც აუცილებელი კომპონენტია სტატიის დეტალური ანალიზისთვის. ასევე შეხვედებით ისტორიულ მოდელს, კერძოდ ისტორიული თვალსაზრისით ყურადღება გამახვილდება საერთაშორისო პრაქტიკის მიმოხილვი-

სას, თუ როგორი მიდგომა იყო უახლოესი წარსულის პერიოდში, შეიცვალა თუ არა ხდება და რა კუთხით.

სტატია არის მონოდისციპლინური და ნაკლებად საჭიროებს სხვადასხვა დისციპლინის ჩართვას, როგორებიცაა მაგალითად, სოციოლოგია, ფსიქოლოგია ან/და სხვ., რადგან კვლევის საგანი მთლიანად ორიენტირებულია სამართლის განსაზღვრის საკითხზე, რაც ნაკლებად საჭიროებს მულტიდისციპლინურ კვლევით კომპონენტებს.

## 2. როგორ განისაზღვრება დამახასიათებელი სახელშეკრულებო ვალდებულება და ვინ არის დამახასიათებელი სახელშეკრულებო ვალდებულების შემსრულებელი მხარე რომი I რეგულაციის მიხედვით

### 2.1. „დამახასიათებელი სახელშეკრულებო ვალდებულების“ განსაზღვრა რომი I რეგულაციის მე-4 მუხლის 1-ლი და მე-2 პუნქტების მიხედვით.

საერთაშორისო კერძოსამართლებრივი ხელშეკრულების გამოსაყენებელი სამართლის ქართული მონესრიგებისგან განსხვავებულ მიდგომას გვთავაზობს რომი I რეგულაცია (შემდგომში მათ შორის: „რომი რეგულაცია“, „რეგულაცია“), რომელიც საერთაშორისო კერძო სამართლის „ინსტრუმენტი“. რომი რეგულაცია განსაზღვრავს გამოსაყენებელ სამართალს რეგულაციის ნევრი ქვეყნებისთვის, მათ შორის, როდესაც მხარეებს ხელშეკრულებით გამოსაყენებელი სამართალი არ განუსაზღვრავთ.

რომი I რეგულაციის მე-4 მუხლის 1-ლი პუნქტი (შემდგომში: „პარაგრაფი“ და/ან „პუნქტი“) 8 ტიპის ხელშეკრულებებისთვის ადგენს გამოსაყენებელ სამართალს. კერძოდ, (1) ნასყიდობის ხელშეკრულებისთვის ადგენს გამყიდველი მხარის ქვეყნის სამართალს; (2) მომსახურების ხელშეკრულებისთვის - მომსახურების გამწვევი პირის ქვეყნის სამართალს, (3) უძრავი ქონებასთან (მათ შორის ქირავნობასთან) დაკავშირებული ხელშეკრულებისას ადგენს იმ ქვეყნის სამართალს სადაც უძრავი ქონებაა განთავსებული,

(4) უძრავი ქონების დროებითი სარგებლობის მიზნით ქირავნობაზე - გამქირავებლის მუდმივი საცხოვრებელი ადგილსამყოფელის ქვეყნის სამართალს; (5) ფრენშაიზინგის ხელშეკრულებისთვის - ფრენშაიზის მიმღების ქვეყნის სამართალს; (6) სადისტრიბუციო ხელშეკრულებისთვის - დისტრიბუტორის მუდმივი ადგილსამყოფელის ქვეყნის სამართალს; (7) აუქციონით ნასყიდობის ხელშეკრულებისთვის - აუქციონის ჩატარების ადგილას მოქმედ სამართალს; (8) მრავალმხრივი სისტემის ფარგლებში დადებული ხელშეკრულებისთვის, რომელიც აერთიანებს ან ცდილობს დააკავშიროს მრავალმხრივი მესამე მხარის ყიდვა-გაყიდვის ინტერესები, მათ შორის, გარკვეული უფლების გადაცემის თვალსაზრისით - უფლების გადამცემი პირის ქვეყნის სამართალს.<sup>3</sup>

ზემოაღნიშნული ხელშეკრულების ტიპები განსხვავდება ერთმანეთისგან ინდივიდუალური ნიშანთვისებით, რაც სძენს თითოეულს დამახასიათებლობას, იყოს ცალკე მოწესიერების საგანი და გამოსაყენებელი სამართალიც მიესადაგოს შესაბამისი ქვეპუნქტით, ნაცვლად იმისა, რომ მოიაზრებოდა ხელშეკრულების ფართო განმარტებაში და მიესადაგოს გამოსაყენებელი სამართალი ჩვეულებრივი ადგილსამყოფელის მიხედვით.<sup>4</sup>

დამახასიათებელი სახელშეკრულებო ვალდებულება, რომელიც სათავეს იღებს შვეიცარიის კანონმდებლობიდან, ევროპის საერთაშორისო კერძო სამართალში თავდაპირველად გვხვდება რომის 1980 წლის კონვენციაში, რომელიც რომი I რეგულაციის წინამორბედი სახელშეკრულება ვალდებულებებზე გამოსაყენებელი

სამართლის განსაზღვრის კონტექსტში.<sup>5</sup> განსაზღვრება, თუ რას წარმოადგენს „დამახასიათებელი სახელშეკრულებო ვალდებულება“ არ არის განმარტებული რომი რეგულაციაში.<sup>6</sup> დამახასიათებელი სახელშეკრულებო ვალდებულება გარკვეული ინდივიდუალური დამაკავშირებელი ფაქტორებისგან შედგება, როგორცაა მჭიდრო ან უმჭიდროესი კავშირი ხელშეკრულებასთან, პირის ადგილსამყოფელი ან ცენტრალური ადმინისტრაციის/საქმიანობის ადგილი.<sup>7</sup>

ხელშეკრულების დამახასიათებელი ვალდებულების შესრულების იდენტიფიცირება სირთულეს არ წარმოადგენს ცალმხრივ ხელშეკრულებებში, სადაც ნათლად დაფიქსირებულია შეთავაზება/ოფერტი. ამის საპირისპიროდ, ორმხრივად მავალდებულებელ ხელშეკრულებებში, სადაც მხარეები ასრულებენ საპასუხო შესრულებას, რთულია დადგინდეს თუ რომელი მხარე ასრულებს დამახასიათებელ სახელშეკრულებო ვალდებულებას.<sup>8</sup> გაბატონებულია აზრი, რომ რაც უფრო კომპლექსური ტიპის ხელშეკრულებასთან გვაქვს საქმე, მით უფრო რთულდება „დამახასიათებელი სახელშეკრულებო ვალდებულების“ განსაზღვრა და, შედეგად, მართებული გამოსაყენებელი სამართლის დადგენა.<sup>9</sup>

ამავდროულად, რომი I რეგულაციის მე-19 დებულება გვთავაზობს წესს, როგორ უნდა განისაზღვროს დამახასიათებელი ვალდებულება „რთული“ ტიპის ხელშეკრულებაში: „იმ შემთხვევაში თუ ხელშეკრულება შედგება ბევრი სხვადასხვა უფლება-მოვალეობისგან, რომელიც კატეგორიზდება როგორც ერთზე მეტი ხელშეკრულების ტიპის ელემენტებისგან შემდგარი ხელშეკრულება, სახელშეკრულებო ვალდებულებ-

<sup>3</sup> იხ. რომი I რეგულაცია, მე-4 მუხლი, პირველი პარაგრაფი.

<sup>4</sup> იხ. *Carolina M.*, *Applicable Law in the Absence of Choice*, Romania, Bucharest, 2013, 193.

<sup>5</sup> იხ. *Villani U.*, *The Role of the Characteristic Performance from the Rome Convention to the "Rome I" Regulation on the Law Applicable to Contracts*, <<https://www.studisullintegrazioneeuropea.eu/Scarico/Abstract%200310.pdf>> [2010], 1.

<sup>6</sup> იხ. *Okoli C.*, *Arishe G.*, *Rome Convention, Rome I Regulation and Rome II Regulation, the Escape Clause in the Rome Convention*, *Journal of Private International Law, Luxembourg*, 2012, 516.

<sup>7</sup> იხ. *Lipstein K.*, *Characteristic Performance - A New Concept in the Conflict of Laws in Matters of Contract for the EEC*, *Northwestern Journal of International Law & Business*, 1981, 404.

<sup>8</sup> იხ. *Giuliano M.*, *Lagarde P.*, *Report on the Convention on the Law Applicable to Contractual Obligations, Article 4, Applicable Law in the Absence of Choice*, *Official Journal C 282*, 1980, 39.

<sup>9</sup> იხ. *Richardson N.*, *the Concept of Characteristic Performance and the Proper Law Doctrine*, *Bond Law Review*, *Murdoch University*, 1989, 286.

ბა უნდა განისაზღვროს მისი სიმძიმის ცენტრის გათვალისწინებით<sup>10</sup>. სასამართლომ უნდა განსაზღვროს ხელშეკრულების სიმძიმის ცენტრი და გადაწყვიტოს დამახასიათებელი ვალდებულების შესრულების საკითხი. კერძოდ, სასამართლო ვალდებულია განიხილოს (ა) ხელშეკრულების ბუნება, (ბ) ხელშეკრულების მთავარი მიზანი, (გ) ხელშეკრულების სოციო-ეკონომიკური დანიშნულება და (დ) ვალდებულებები, რომლებიც გამოაცალკევებს სხვა ტიპის ხელშეკრულებებისგან.<sup>11</sup>

## 2.2. „დამახასიათებელი სახელშეკრულები ვალდებულების“ განსაზღვრის ძირითადი ნიშანპირობები და მოსამართლის მიდგომა ასეთი ვალდებულების დადგენისას

რომი რეგულაციის მე-19 დებულებაზე და ამავე რეგულაციის 4(2) პუნქტზე დაყრდნობით, დამახასიათებელი ვალდებულების შემსრულებელი მხარის დადგენა საჭიროებს ორი საკითხის განხილვას: პირველი, განისაზღვროს დამახასიათებელი სახელშეკრულებო ვალდებულება ხელშეკრულების სიმძიმის ცენტრის მიხედვით და მეორე, ვიპოვოთ ის მხარე, რომელიც ძირითად გავლენას ახდეს შესრულებაზე. არასწორი იქნება, გადავანაწილოთ ყველა ვალდებულება მხარეებზე და შემდეგ ვეძებოთ, თუ რომელი მხარე ასრულებს უფრო მეტ ვალდებულებას ჯამურად. კერძოდ, მხარე, რომელიც მეორე მხარეზე მეტ ვალდებულებას ასრულებს, შესაძლებელია საერთოდ არ იყოს დამახასიათებელი ვალდებულების შემსრულებელი და მისი ვალდებულებები არ წარმოადგენდეს ხელშეკრულების სიმძიმის ცენტრს, რადგან ხელშეკრულების სიმძიმის ცენტრის განსაზღვრა არა უფლება-მოვალეობათა რაოდენობაზე, არამედ უფლება-მოვალეობათა არსებითობაზეა დამყარებული, თუ რამდენად არსებითად განმსაზღვრელია ესა თუ ის ვალდებულება ხელშეკრულების ამა თუ იმ კატეგორიად კვალიფიკაციისთვის.<sup>12</sup>

რეგულაციის 4(1) მუხლი, როგორც ჩამონათვალია, გვთავაზობს კონკრეტული ხელშეკრულების სახეებისთვის ზოგად მიდგომას, რაც ევროპის მართლმსაჯულების სასამართლოს, გარკვეულწილად, უადვილებს საქმეს განსაზღვროს, თუ რომელი ქვეყნის სამართალი იმოქმედებს რეგულაციის 4(1) მუხლში ჩამოთვლილი ხელშეკრულებების ფარგლებში, თუმცა აღნიშნული როდი გულისხმობს, რომ მოსამართლემ აუცილებლად პირველ პუნქტში მითითებული ხელშეკრულების ტიპის მიხედვით უნდა იხელმძღვანელოს გამოსაყენებელი სამართლის განსაზღვრისას. მოსამართლის ვალდებულებაა, რომი I რეგულაციის პირველ პუნქტთან ერთობლიობაში მიმოიხილოს შემდეგი პუნქტებიც, რათა არ მოხდეს ისე, რომ დამახასიათებელი სახელშეკრულებო ვალდებულება სრულდებოდეს უფრო მჭიდრო კავშირის მქონე ქვეყანაში, ვიდრე ეს შეიძლება დადგინდეს რეგულაციის მე-4 მუხლის პირველი პუნქტით. აღნიშნული ჩამონათვალი, მართალია, არ არის ამომწურავი, თუმცა რომი რეგულაციის 4(1) მუხლით განსაზღვრული ხელშეკრულებების სახეები მიჰყვება რომი I რეგულაციის ძირითად პრინციპს - დამახასიათებელი ვალდებულების შემსრულებელი მხარის ქვეყნის სამართალს, რაც, მიზნისმიერი განმარტებით შეგვიძლია ამოვიკითხოთ რეგულაციის 4(2) მუხლში. აღნიშნული პარაგრაფი იმ ხელშეკრულების სახეს, რომელიც არ არის მითითებული პირველ პუნქტში, მიუსადაგებს დამახასიათებელი სახელშეკრულებო ვალდებულების შემსრულებელი მხარის მუდმივი ადგილსამყოფელის სამართალს.<sup>13</sup> ხშირად, სამწუხაროდ, ბუნდოვანია (გაურკვეველიც რჩება) სასამართლოსთვის განსაზღვროს დამახასიათებელი სახელშეკრულებო ვალდებულების შემსრულებელი მხარე ნათლად იმ პირობებში, როდესაც რომი I რეგულაცია არ ითვალისწინებს ფიზიკური პირების ჩვეულებრივი ადგილსამყოფელის განმარტებას (დამაკავშირებელ ფაქტორს) და რომი I რეგულაციის მე-19 დებულებაში ვკი-

<sup>10</sup> იხ. რომი I რეგულაცია, მე-19 დებულება.

<sup>11</sup> იხ. Zheng T., Law Applicable in the Absence of Choice - The New Article 4 of the Rome I Regulation (hereinafter: "Zheng T., Law Applicable in the absence of Choice"), Modern Law Review Limited, 2008, 794.

<sup>12</sup> იხ. Zheng T., Law Applicable in the Absence of Choice - The New Article 4 of the Rome I Regulation (hereinafter: "Zheng T., Law Applicable in the absence of Choice"), Modern Law Review Limited, 2008, 794.

<sup>13</sup> იხ. რომი I რეგულაცია, მე-4 მუხლი, პარა. 2.

თხულობთ, ადგილსამყოფელის განსაზღვრებას მხოლოდ იურიდიული პირებისთვის, რაც წარმოადგენს ადგილს, სადაც არის ფილიალი, სააგენტო ან სხვა დაწესებულება.<sup>14</sup>

რომი I რეგულაცია ახერხებს პროგნოზირებადობა შეუთავსოს მოქნილობას. ძირითადად პროგნოზირებადობა მთავარ როლს თამაშობს, ხოლო მოქნილობა დაქვემდებარებული ნაწილია არა მხოლოდ იმ კონტრაქტებისთვის, რომლებიც ჩამოთვლილია რეგულაციის 4(1) პარაგრაფში, არამედ ხელშეკრულებებისთვის, რომლებშიც დამახასიათებელი სახელშეკრულებო ვალდებულების იდენტიფიცირებაა შესაძლებელი. ამავდროულად, მოქნილობის გზით ნასყიდვას თავისი წინაპირობების დაცვა უძღვის წინ. კერძოდ, ვიდრე მოსამართლე მიმართავს მოქნილობის მეთოდს, პირველ რიგში ხელმძღვანელობს 4(1) პარაგრაფით, ხომ არ მიესადაგება რომელიმე ხელშეკრულების ტიპს განსაზღვრული ხელშეკრულება და შემდეგ განაგრძობს დანარჩენ წინაპირობებს (მათ შორის და არამხოლოდ, თუ ხელშეკრულება მოიცავს ხელშეკრულების ორ ან მეტ ტიპს და სხვ.).<sup>15</sup> მაგალითად, თუ გერმანიაში რეგისტრირებული გამყიდველი კომპანია იტალიაში ყიდის დანადგარს იტალიაში რეგისტრირებული მყიდველი კომპანიის საწარმოს გასამართად და თუ გამყიდველი ნასყიდობის საგნის მიყიდვასთან ერთად აპირებს, გაუზიაროს მომსახურება მყიდველს დანადგარის სწორი ექსპლუატაციისთვის, აღნიშნული ხელშეკრულება ჩაითვლება, რომ მოიცავს ორი ხელშეკრულების ტიპის ელემენტს (ნასყიდობა და მომსახურება). შესაბამისად, დაექვემდებარება რომი I რეგულაციის 4(2) პარაგრაფით მონესრიგებას, რომლის მიხედვითაც მოსამართლე ვალდებულია, განსაზღვროს დამახასიათებელი სახელშეკრულებო ვალდებულების შემსრულებელი მხარე და გამოსაყენებელი სამართალი.<sup>16</sup> თუმცა, მეორე მხრივ, შესაძლებელია ხელშეკრულება

შეფასდეს ნასყიდობად. კერძოდ, ე.წ. „სიმძიმის ცენტრი“ არის ნასყიდობაზე, რადგან ძირითადი სახელშეკრულებო ვალდებულებაა დანადგარის მყიდველზე საკუთრების უფლებით გადაცემა და ექსპლუატაციისთვის მომსახურება დამხმარე ხასიათის მატარებელია. აქედან გამომდინარე, მოსამართლემ შეიძლება ხელშეკრულება დაუქვემდებაროს 4(1)(a) პარაგრაფით მონესრიგებას. ასეთ დროს, შეიძლება 4(1) და 4(2) პარაგრაფების ცალ-ცალკე განმარტებით ერთსა და იმავე გამოსაყენებელ სამართალთან „მივიდეთ“, თუმცა არის შემთხვევები, როდესაც კვალიფიკაცია, მთუ რომელ პარაგრაფს უნდა მიენიჭოს უპირატესობა, განსაზღვროს განსხვავებული გამოსაყენებელი სამართალი. სწორედ ამგვარ დეტალებში გზის გაკვლევაა რომი I რეგულაციის მე-4 მუხლის მთავარი დანიშნულება, რაც გამოიხატება გამოსაყენებელი სამართლის განსაზღვრისთვის სწორი ეტაპების გავლაში, რათა არ დაზარალებდეს რომელიმე მხარის ინტერესი და მართებულად მოხდეს დამახასიათებელი სახელშეკრულებო ვალდებულების დადგენა.

### 2.3. დამახასიათებელი სახელშეკრულებო ვალდებულების განსაზღვრის სირთულე

არ არის მარტივი განისაზღვროს, ხელშეკრულება შეიცავს რომი I რეგულაციის 4(1) პუნქტით მონესრიგებული ხელშეკრულების ორი სახის ელემენტს, რა დროსაც ვხელმძღვანელობთ 4(2) პუნქტით, თუ მიუხედავად ორი ელემენტისა, სახეზე გვაქვს კონკრეტულად ერთი ტიპის ხელშეკრულება, რომელიც რეგულირებულია რეგულაციის 4(1) პუნქტით. მაგალითად, ზოგიერთი დისტრიბუციის ხელშეკრულება შეიცავს ნასყიდობის ხელშეკრულების ელემენტებს. თუ ნასყიდობის განცალკევება შესაძლებელია დისტრიბუციისგან მკაფიოდ და დავის საგანი მიმა-

<sup>14</sup> იხ. *Fernandez E.J.* Jurisdiction and Applicable Law to Contracts for the Sale of Goods and the Provision of Services including the Carriage of Goods by Sea and other Means of Transport in the European Union, City Research Online, University of London, 2019, 66.

<sup>15</sup> იხ. *Lando O., Nielsen A.*, The Rome I Regulation, Choice of Law in the Absence of an Agreed Choice (hereinafter:

“*Lando O., Nielsen A.*, The Rome I Regulation”), Kluwer Law International, 2007, CML Rev. 2008, 1703.

<sup>16</sup> იხ. *Lando O., Nielsen A.*, The Rome I Regulation, Choice of Law in the Absence of an Agreed Choice (hereinafter: “*Lando O., Nielsen A.*, The Rome I Regulation”), Kluwer Law International, 2007, CML Rev. 2008, 1703.

რთულია მხოლოდ ერთი (დისტრიბუციის) ან მეორე (ნასყიდობის) ტიპის ხელშეკრულებისკენ, მაშინ შესაძლებელია მოსამართლემ გამოიყენოს რომი რეგულაციის 4(1) პარაგრაფის ის პუნქტი, რომლის გათვალისწინებითაც მიმდინარეობს დავა. თუ დისტრიბუცია არის ხელშეკრულების „სიმძიმის ცენტრის“ განმსაზღვრელი, მაშინ რეგულაციის 4(1)(f) პარაგრაფით შეიძლება დისტრიბუციის ხელშეკრულებისთვის განისაზღვროს გამოსაყენებელ სამართლად - დისტრიბუტორის მუდმივი ადგილსამყოფელი. თუმცა, აღნიშნულმა მიდგომამ, დიდი შანსია, არასწორ განსაზღვრებამდე მიიყვანოს მოსამართლე გარკვეულ შემთხვევებში. ყოველგვარი რისკის და სხვა გამოსაყენებელი სამართლის ალბათობის გამორიცხვის თვალსაზრისით, მოსამართლე ვალდებულია, გასცდეს რეგულაციის 4(1) პარაგრაფის ფარგლებს და იმსჯელოს, ხომ არ გვაქვს სახეზე უფრო მჭიდრო კავშირი ხელშეკრულებასთან (მით უფრო, იმ პირობებში, როდესაც ორი ხელშეკრულების ტიპის ელემენტია გაერთიანებული ერთ შეთანხმებაში).<sup>17</sup>

მილანის უნივერსიტეტის პროფესორის მარიო ჯულიანოს და პარიზის უნივერსიტეტის პროფესორის პოლ ლაგარდის მოხსენებაში, რომი კონვენციის შესახებ სახელშეკრულებო ვალდებულებებზე გამოსაყენებელ კანონთან მიმართებით, ნათქვამია, რომ<sup>18</sup> იდეა, რომელიც ემყარება რომი კონვენციის მე-4 მუხლის მე-2 პუნქტს, არ არის უცნობი სპეციალისტებისთვის. ის ავლენს ტენდენციას, რომელიც ათწლეულების განმავლობაში ბევრ ქვეყანაში ვლინდება, როგორც სამართლებრივ ნაშრომებში, ასევე სამართლო პრაქტიკაში. საუბარია, ხელშეკრულების გამოსაყენებელი სამართლის დადგენისთვის დამახასიათებელი სახელშეკრულებო ვალდებულების შესრულებაზე, რომელიც განსაზღვრავს ხელშეკრულების დამაკავშირებელ ფაქტორს ხელშეკრულების შინაარსობრივი ელემე-

ნტების საფუძველზე და არა გარე ელემენტების/გარე ფაქტორების მიხედვით, რომლებიც არსობრივად დაკავშირებული ვალდებულებასთან არ არის, მაგალითად, როგორადაც შეიძლება ჩაითვალოს მხარეთა წარმომავლობა ან/და ადგილი სადაც ფორმდება ხელშეკრულება<sup>19</sup>.

რეგულაციის 4(2) პარაგრაფი შესრულების დამახასიათებელი წესის ორ შემთხვევას მოიხსენებს: [1] როდესაც ხელშეკრულება რეგულაციის 4(1) პარაგრაფის არც ერთ ქვეპუნქტს (ხელშეკრულების ტიპს) არ მიეკუთვნება; [2] როდესაც ხელშეკრულება რეგულაციის 4(1) პარაგრაფის ერთზე მეტ ქვეპუნქტს მოიცავს (ერთზე მეტი ტიპის ხელშეკრულებას მიეკუთვნება). ხელშეკრულება რომი რეგულაციის 4(1) პარაგრაფის მონესრიგების მიღმა არის თუ არა, დამოკიდებულია 4(1) პარაგრაფით გათვალისწინებული ხელშეკრულების სახეების მართებულ განმარტებაზე და იმ შემთხვევაში ვიყენებთ რეგულაციის 4(2) პარაგრაფით გათვალისწინებულ შესრულების დამახასიათებელ წესს, თუ ვალდებულების შესრულება არ არის მკაფიოდ გამოხატული, არ არის ადვილად დადგენადი და, ამავედროულად, თუ აკმაყოფილებს იმ ერთ-ერთ ზემოჩამოთვლილ წინაპირობას.<sup>20</sup>

რომი I რეგულაციის 4(2) მუხლის გამოყენების მეორე წინაპირობა, პირველთან შედარებით, მეტწილად უფრო საკამათოა, ვინაიდან რეგულაციის 4(1) პარაგრაფით გათვალისწინებული 8 ტიპის ხელშეკრულება არ არის სრულად ექსკლუზიური. კერძოდ, ნასყიდობის ხელშეკრულება, მიზნობრივი განმარტებით, ფარავს აუქციონით ნასყიდობის ხელშეკრულებასაც; უძრავი ქონების ქირავნობის ხელშეკრულება, მიზნობრივი განმარტებით, ფარავს უძრავი ქონების პირადი სარგებლობის მიზნით დროებით ქირავნობის ხელშეკრულებას. როგორც რომი I რეგულაციის მე-17 დებულებიდან ვიგებთ, მომსახურების ხელშეკრულებამ შეიძლება მოიხა-

<sup>17</sup> იხ. Lando O., Nielsen A., The Rome I Regulation, Choice of Law in the Absence of an Agreed Choice (hereinafter: "Lando O., Nielsen A., The Rome I Regulation"), Kluwer Law International, 2007, CML Rev. 2008, 1703-1704.

<sup>18</sup> იხ. Giuliano M., Lagarde P., Report on the Convention on the Law Applicable to Contractual Obligations, Article 4, Applicable Law in the Absence of Choice, Official Journal C 282, 1980, 38.

<sup>19</sup> იხ. Giuliano M., Lagarde P., Report on the Convention on the Law Applicable to Contractual Obligations, Article 4, Applicable Law in the Absence of Choice, Official Journal C 282, 1980, 38-39.

<sup>20</sup> იხ. Zheng T., Law Applicable in the absence of Choice", Modern Law Review Limited, 2008, 793.

როს, მათ შორის, ფრენშიზინგის ხელშეკრულება და დისტრიბუციის ხელშეკრულება.<sup>21</sup> შესაბამისად, რეგულაციის 4(1) პარაგრაფის და 4(2) პარაგრაფის ურთიერთდამოკიდებულება არ არის მარტივად გამიჯვნადი. მაგალითად, თუ ხელშეკრულება წარმოადგენს ონლაინ აუქციონს, სადაც აუქციონის ადგილსამყოფელის განსაზღვრა შეუძლებელია, 4(1)(g) პარაგრაფი ვერ იმოქმედებს. ასეთ შემთხვევაში, ისმის კითხვა, თუ რა გზით მიდის მოსამართლე. რეგულაციის 4(1)(a) პარაგრაფით გათვალისწინებული ნასყიდობის ხელშეკრულებაში უნდა მოიაზროს ონლაინ აუქციონი და აღნიშნულის შესაბამისად დაადგინოს გამოსაყენებელი სამართალი, თუ ონლაინ აუქციონი არც ნასყიდობის ხელშეკრულებისთვის განსაზღვრულ პარაგრაფში და არც აუქციონით ნასყიდობის პარაგრაფში არ „ვარდება“ და უნდა იხელმძღვანელოს რომი I რეგულაციის 4(2) მუხლით დადგენილი შესრულების დამახასიათებელი წესით? რომი I რეგულაციით საკითხზე მსჯელობისას, არ არის გამართლებული კონკრეტული საქმიდან გამომდინარე ხელშეკრულებისთვის 4(1) პარაგრაფისთვის მისადაგება ისე, თუ არ მოხდება დეტალური ანალიზი, რამდენად შეესაბამება კონკრეტული ხელშეკრულება 8 ტიპის ხელშეკრულებიდან ერთ-ერთს.<sup>22</sup>

სირთულეს წარმოადგენს ის გარემოებაც, რომ, როგორც უკვე აღვნიშნეთ, მომსახურების ხელშეკრულებაც მოიცავს ნასყიდობის ხელშეკრულების ელემენტებს და პირიქით. მეტი სიცხადისთვის, თუ კომპანია ინდივიდუალურად აწვდის მორგებულ პროგრამულ უზრუნველყოფას თავის მომხმარებლებს მათი კონკრეტული საჭიროებების დასაკმაყოფილებლად, ხელშეკრულება შეიცავს, როგორც ნასყიდობის ხელშეკრულების, ასევე მომსახურების ხელშეკრულების ელემენტებს. რომი I რეგულაციის 4(2) პარაგრაფის სიტყვასიტყვითი განმარტების შესაბამისად, შეიძლება მივიღეთ დასკვნამდე, რომ მაგალითში აღნიშნული ხელშეკრულება მოიცავს როგორც 4(1)(a) პარაგრაფის ელემენტებს, ასევე - 4(1)(b) და შედეგად მივიღებთ, რომ ხელშე-

კრულება გასცდება 4(1) პარაგრაფის მოწესრიგებას და ვინაიდან ორი ელემენტი გვაქვს სახეზე, მოწესრიგდება 4(2) პარაგრაფით, შესრულების დამახასიათებელი წესის გამოყენებით. თუმცა, უმეტეს შემთხვევაში, მაშინაც კი, როდესაც ხელშეკრულების ელემენტები მიესადაგება ერთზე მეტი ტიპის ხელშეკრულებას (როგორც ჩვენს მაგალითშია, მოიცავს ნასყიდობის და მომსახურების ხელშეკრულების ელემენტებს), ხელშეკრულების კლასიფიკაცია შეიძლება არც თუ ისე რთული აღმოჩნდეს იმის გათვალისწინებით რომ ძირითადი ვალდებულება შეიძლება გამოიკვეთოს. კერძოდ, ნასყიდობის ხელშეკრულება ხშირ შემთხვევაში მოიცავს ნასყიდობის საგნის მყიდველზე გადაცემის შემდეგ განსახორციელებელ მომსახურების ნიუანსებს. მეტი სიცხადისთვის, ზოგიერთი გამყიდველი ხელშეკრულების თანახმად სთავაზობს მყიდველს ინსტრუქციის და ტრენინგების სახით მომსახურებას, რათა მყიდველმა გამოიყენოს ნასყიდობის საგანი დანიშნულებისამებრ. ასეთი სახის კონტრაქტები, რა თქმა უნდა, მოიცავს მომსახურების ელემენტებს (რაც არის სწორედ შემდგომი ინსტრუქცია ან/და ტრენინგი), მაგრამ ძირითადი ვალდებულება ამ შემთხვევაში ნასყიდობის საგნის გადაცემაა გამყიდველიდან მყიდველზე საკუთრების უფლებით. აქედან გამომდინარე, მსგავსი ტიპის ხელშეკრულების განხილვა, როგორც თანაბრად ორი სახეობის ხელშეკრულების გაერთიანული განხილვა, არ იქნება უპრიანი, რადგან ამ შემთხვევაში ნასყიდობის ელემენტი გადანონის შემდგომი მომსახურების გაწევის ელემენტს. აღნიშნული ხელშეკრულება მართებული იქნება რომ მიესადაგოს 4(1)(a) პარაგრაფით გათვალისწინებულ ნასყიდობის ხელშეკრულებას. ამავდროულად, 4(2) პარაგრაფზე მითითებითაც, შესრულების დამახასიათებელი წესის გამოყენება, იგივე შედეგს გვაძლევს გამოსაყენებელი სამართლის თვალსაზრისით, რასაც 4(1)(a) პარაგრაფით გათვალისწინებული ნასყიდობის ხელშეკრულების მომწესრიგებელი ქვეპუნქტი ადგენს, თუმცა ეს ყოველთვის დამთხვევადი არ არის.

<sup>21</sup> იხ. რომი I რეგულაცია, მე-17 დებულება.

<sup>22</sup> იხ. *Zheng T., Law Applicable in the absence of Choice*), *Modern Law Review Limited*, 2008, 793.



საქმე *ADO Den Haag v. United Vansen (PRC)* ასევე კარგი მაგალითია რომი I რეგულაციის მე-4 მუხლის განხილვისთვის. *ADO Den Haag* არის ჰოლანდიური საფეხბურთო კლუბი (ადგილსამყოფელით ჰააგაში), რომელმაც უჩივლა *United Vansen International Spots Co. Ltd.*-ს (ადგილსამყოფელი: პეკინი, ჩინეთი) იმ მიზეზით, რომ ამ უკანასკნელმა არ გადაიხდა დეპოზიტი კლუბში შეძენილი აქციების პრემიისთვის. მთავარი ამოცანა იყო, თუ რამდენად ექვემდებარებოდა ეს საკითხი ჰოლანდიის სასამართლო იურისდიქციას. ვინაიდან, მოპასუხის ადგილსამყოფელი ჩინეთში, კერძოდ პეკინში მდებარეობდა, სასამართლომ გამოიყენა ჰოლანდიის კერძო საერთაშორისო სამართლის წესები, რაც ანიჭებს იურისდიქციას მნიშვნელოვანი ინტერესის მქონე გადაუდებელ სამართალწარმოებასთან დაკავშირებით. მითითებული გადაწყვეტილების მთავარი ინტერესი იყო სასამართლოს მიერ საკითხის განხილვა რომი I რეგულაციაზე მითითებით, რადგან აქციების ნასყიდობის ხელშეკრულება არ შეიცავდა, არც აშკარად და არც ნაგულისხმევად, გამოსაყენებელ სამართალს.<sup>23</sup>

მითითებულ საქმეში, სასამართლომ დაადგინა, რომ აქციების ნასყიდობის ხელშეკრულება არ წარმოადგენს რეგულაციის 4(1) მუხლით გათვალისწინებულ რომელიმე ხელშეკრულების სახეს, რაზეც არის საწინააღმდეგო მოსაზრებებიც, რომ რეგულაციის 4(1)(a) ქვეპუნქტი, ნასყიდობის ხელშეკრულების ტიპისთვის გამოსაყენებელი სამართლის რეგულირების ნორმას მოიაზრებს (მათ შორის აქციის ნასყიდობის ხელშეკრულებას). თუმცა, მოსამართლემ ვინაიდან ჩათვალა, რომ ნასყიდობის ხელშეკრულების ქვეპუნქტი არ მოიცავს აქციის ნასყიდობის ხელშეკრულებას, ხელშეკრულების გამოსაყენებელი სამართლის ძიების ნაწილში, მსჯელობა განაგრძო კონვენციის 4(2) მუხლით დადგენილი დამახასიათებელი სახელშეკრულებო ვალდე-

ბულების ტესტით. კერძოდ, სასამართლომ განაცხადა, რომ დამახასიათებელი შესრულება იყო სწორედ აქციების პრემიის გადაცემა. შესაბამისი დამაკავშირებელი ფაქტორი კი იმ მხარესთან მიმართებით, რომელიც ასრულებდა ამ დამახასიათებელ ვალდებულებას იყო დამახასიათებელი ვალდებულების შემსრულებელი მხარის ჩვეულებრივი ადგილსამყოფელი. შედეგად, ამ მსჯელობის საფუძველზე, გავდივართ ჩინეთის სამართალზე, როგორც ხელშეკრულების მარეგულირებელ მოქმედ კანონმდებლობაზე.<sup>24</sup>

თუმცა, ჰოლანდიის სასამართლო, საბოლოოდ, იმ დასკვნამდე მივიდა, რომ მხარეთა შორის არსებული აქციების პრემიის ნასყიდობის ხელშეკრულების მარეგულირებელი სამართალი უნდა განმარტებულიყო რომი I რეგულაციის 4(3) პარაგრაფის „გაქცევის პუნქტის“ გამოყენებით. კერძოდ, სასამართლომ დაადგინა, რომ საქმის ყველა გარემოება მიუთითებდა ჰოლანდიის კანონმდებლობაზე, როგორც ხელშეკრულებასთან უფრო მჭიდროდ დაკავშირებულ სამართალზე, რასაც სასამართლო ამყარებს იმ პოზიციით, რომ მხარეთა შორის შეთანხმებას საფუძველი ჩაეყარა ჰოლანდიაში, შესრულება უნდა განხორციელებულიყო ჰოლანდიურ საბანკო ანგარიშზე თანხის გადარიცხვის გზით და პრემიუმის ტრანსფერს სარგებელი მოჰქონდა ჰოლანდიური კომპანიისთვის.<sup>25</sup>

გადაწყვეტილებაში ორივე მსჯელობა, რომი I რეგულაციის 4(2) და 4(3) პარაგრაფებზე მითითება დამოუკიდებლად სამართლიანია, თუმცა მთავარი საკითხი დგას სწორედ შეფასებაზე, თუ რა ჩაითვლება იმ „გადამწონავ“ ასპექტად დამახასიათებელი სახელშეკრულებო ვალდებულების შესრულების თვალსაზრისით, რაც, საბოლოო ჯამში, განაპირობებს გამოსაყენებელი სამართლის მისადაგებას ხელშეკრულებისადმი.

<sup>23</sup> იხ. *Maganaris E.*, *Ado Den Haag V. United Vansen: Absence of an Express Choice of Law under Article 4 Rome I Regulation*, <<https://lawsblog.london.ac.uk/2017/04/19/ado-den-haag-v-united-vansen-absence-of-an-express-choice-of-law-under-article-4-rome-i-regulation/>> [19.04.2017], (hereinafter: *Maganaris E.*, *Ado Den Haag V. United Vansen*”).

<sup>24</sup> იხ. *Maganaris E.*, *Ado Den Haag V. United Vansen*”), <<https://lawsblog.london.ac.uk/2017/04/19/ado-den-haag-v-united-vansen-absence-of-an-express-choice-of-law-under-article-4-rome-i-regulation/>> [19.04.2017].

<sup>25</sup> იხ. *Maganaris E.*, *Ado Den Haag V. United Vansen*”), <<https://lawsblog.london.ac.uk/2017/04/19/ado-den-haag-v-united-vansen-absence-of-an-express-choice-of-law-under-article-4-rome-i-regulation/>> [19.04.2017].

შედეგად, მიჩნეულია, რომ შესრულების დამახასიათებელი ნესის განმარტება უნდა მოხდეს რეგულაციის 4(2) პარაგრაფის მიხედვით მიზნობრივი მეთოდით, რადგან სიტყვასიტყვითმა განმარტებამ შეიძლება სხვა გზით წაგვიყვანოს გამოსაყენებელი სამართლის განსაზღვრისას. ხელშეკრულება ფასდება არა ფორმით, არამედ შინაარსით. მეტიც, ერთზე მეტი ტიპის ხელშეკრულების ელემენტის ერთი ხელშეკრულების ქვეშ მოქცევამ პირდაპირ არ უნდა განგვასაზღვრიდეს, რომ აღნიშნული ხელშეკრულებისთვის გამოსაყენებელი სამართლის დადგენა ექვემდებარება რომი I რეგულაციის მე-2 მუხლს, არამედ უნდა მოხდეს ხელშეკრულების დეტალური ანალიზი, განისაზღვროს, ხომ არ ენიჭება რომელიმე ელემენტს უფრო დიდი მნიშვნელობა, რა არის ხელშეკრულების ძირითადი მიზანი, უნდა განისაზღვროს „სიმძიმის ცენტრი“ და ამის შესაბამისად შეფასდეს ხელშეკრულება დაექვემდებარება რომი I რეგულაციის 4(1) თუ 4(2) მუხლით მოწესრიგების საკითხს გამოსაყენებელი სამართლის განსაზღვრისას.<sup>26</sup>

### 3. დასკვნა

წინამდებარე სტატიის მიზანი იყო, რომი I რეგულაციის მაგალითზე, გამოკვეთილიყო დამახასიათებელი სახელშეკრულებო ვალდებულების და ასეთი ვალდებულების შემსრულებელი მხარის როლი საერთაშორისო კერძო სამა-

რთალში, როდესაც მხარეებს ხელშეკრულებით გამოსაყენებელი სამართალი არ განუსაზღვრავთ.

სტატიაში, ხელშეკრულების სხვადასხვა ტიპის მაგალითზე, განხილულია სტატიის ის ძირითადი მნიშვნელოვანი ასპექტები, რაც წარმოადგენს ერთ-ერთ ძირითად საკვლევ საკითხს გამოსაყენებელი სამართლის დასადგენად. განხილულია, თუ რა მიდგომით არის უმჯობესი მოხდეს გამოსაყენებელი სამართლის განსაზღვრა, დამახასიათებელი სახელშეკრულებო ვალდებულების დადგენის თვალსაზრისით, ისეთ შემთხვევებზე, რაზეც კანონი პირდაპირ ფორმულირებას არ გვთავაზობს. მათ შორის, შერეული ტიპის ხელშეკრულებებზე, გარიგებაზე, რომელიც სხვადასხვა ხელშეკრულების ორ ან მეტ ელემენტს მოიცავს.

საკითხი, არ არის და თავისი სპეციფიკიდან გამომდინარე ვერც იქნება, ამონურული წინამდებარე სტატიის ფარგლებში, თუმცა არის ის გზამკვლევი, რაც დაგვანახებს, თუ რა მნიშვნელობა ენიჭება დამახასიათებელი სახელშეკრულებო ვალდებულების შემსრულებელ მხარეს და მის მიერ ვალდებულების შესრულებას ხელშეკრულების სამართლის განსაზღვრისთვის, რა ნიუანსებზე უნდა გამახვილდეს ყურადღება და რა იქნება ის სამართლებრივი გზა, რაც გაგვიყვანს საერთაშორისო კერძო სამართლის პრინციპებსა თუ მოთხოვნებთან შესაბამის გამოსაყენებელ სამართალზე.

<sup>26</sup> იხ. *Maganiaris E., Ado Den Haag V. United Vansen*"), <[https://lawsblog.london.ac.uk/2017/04/19/ado-den-](https://lawsblog.london.ac.uk/2017/04/19/ado-den-haag-v-united-vansen-absence-of-an-express-choice-of-law-under-article-4-rome-i-regulation/)

[haag-v-united-vansen-absence-of-an-express-choice-of-law-under-article-4-rome-i-regulation/](https://lawsblog.london.ac.uk/2017/04/19/ado-den-haag-v-united-vansen-absence-of-an-express-choice-of-law-under-article-4-rome-i-regulation/)> [19.04.2017].